

АБРО, Изх. № 61/21.10.2020 г.

ДО

Г-Н ВЕЖДИ РАШИДОВ

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЯТА ПО КУЛТУРАТА И МЕДИИТЕ
НАРОДНО СЪБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**

Копие до:

ХАСАН АДЕМОВ

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЯТА ПО ТРУДА, СОЦИАЛНАТА И
ДЕМОГРАФСКАТА ПОЛИТИКА
НАРОДНО СЪБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**

Относно: Законопроект на Закон за българския жестов език

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН РАШИДОВ,

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН АДЕМОВ,

УВАЖАЕМИ ГОСПОЖИ И ГОСПОДА НАРОДНИ ПРЕДСТАВИТЕЛИ,

Настоящото писмо адресираме до Вас във връзка с внесенния в Народното събрание на Република България Законопроект на Закон за българския жестов език (по-долу „ЗБЖЕ“ или „законопроекта“) и в отговор на писмо изх. № ККМ-053-13-29/12.10.2020 г. на г-н Вежди Рашидов – председател на Комисията по културата и медиите на Народното събрание.

Асоциацията на българските радио- и телевизионни оператори – АБРО обединява дейността на най-големите национални ефирни телевизии, най-популярните телевизионни програми с кабелно и сателитно излъчване, най-големите национални и регионални радиомрежи, множество местни оператори, както и едни от най-популярните български медийни услуги по заявка. Предложените със ЗБЖЕ промени в Закона за радиото и телевизията (ЗРТ) засягат дейността на голяма част от нашите членове, с оглед на което изразяваме кратко становище по тях.

С §6 от Преходните и заключителни разпоредби на ЗБЖЕ се предвиждат следните промени в ЗРТ:

- чл. 8, ал. 2 от ЗРТ се изменя така: „(2) Доставчиците на аудио-визуални медийни услуги осигуряват превод на български жестов език за хората с увреден слух или зрение на новинарските и актуално-публицистичните предавания с политическа и икономическа тематика. Новинарските предавания с превод се излъчват най-малко веднъж на депоноция, като задължително се включват в часовия пояс от 19,00 до 22,00 ч.“;

- в чл. 10, ал. 1 се създава т. 10: „10. гарантиране на хората с увреден слух или зрение правото на информация чрез превод на български жестов език.“.

Членовете на АБРО споделят разбирането, че в българското общество следва да бъдат създадени условия за премахването на ограниченията при общуването на глухите и сляпо-глухите лица и се стремят да правят все по-голяма част от своите аудио-визуални медийни услуги достъпни за тях. Въпреки това предложените със ЗБЖЕ промени в ЗРТ следва да бъдат отхвърлени, тъй като:

- противоречат на Директивата за аудио-визуалните медийни услуги (Директива 2010/13/ЕС¹, изменена с Директива (ЕС) 2018/1808²);
- са неясни и биха създали затруднения в практиката.

1. Несъответствие разпоредбите на Директивата за аудио-визуалните медийни услуги

Съгласно представените мотиви законопроектът се приема във връзка с Конвенцията на Организацията на обединените нации за правата на хората с увреждания (Конвенцията на ООН), ратифицирана със закон, обнародван в Държавен вестник бр. 12 от 10.02.2020 г.

Съответствието на законодателството на Република България, приложимо към доставчиците на аудио-визуални медийни услуги, с Конвенцията на ООН, се осигурява чрез Директивата за аудио-визуалните медийни услуги. В съображение 22 на Директива (ЕС) 2018/1808 е посочено, че „гарантирането на достъпността на аудиовизуалното съдържание е основно изискване в контекста на задълженията, поети по Конвенцията на Организацията на обединените нации за правата на хората с увреждания. В контекста на Директива 2010/13/ЕС понятието „хора с увреждания“ следва да се тълкува с оглед на естеството на услугите, които са предмет на посочената директива, а именно аудиовизуалните медийни услуги.“. Неприемливо е

¹ Директива 2010/13/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 10 март 2010 година за координирането на някои разпоредби, установени в закони, подзаконови и административни актове на държавите-членки, отнасящи се до предоставянето на аудиовизуални медийни услуги (Директива за аудиовизуалните медийни услуги)

² Директива (ЕС) 2018/1808 на Европейския парламент и на Съвета от 14 ноември 2018 година за изменение на Директива 2010/13/ЕС за координирането на някои разпоредби, установени в закони, подзаконови и административни актове на държавите членки, отнасящи се до предоставянето на аудиовизуални медийни услуги (Директива за аудиовизуалните медийни услуги), предвид променящите се пазарни условия

приемане на национално законодателство, свързано с осигуряването на достъпност на аудио-визуалните медийни услуги хората с увреждания, което противоречи на правото на ЕС.

Съгласно Директивата за аудио-визуалните медийни услуги достъпността на аудио-визуалните медийни услуги за хора с увредено зрение и слух, се осигурява посредством непрекъснат и постепенен процес, осъществен на база на планове, разработени от доставчиците на медийни услуги, съобразени с практическите и неизбежните ограничения, които биха могли да възпрепятстват пълната достъпност, при възможност за избор между различни достъпни средства и при съобразяване с икономическите възможности на доставчиците.

Съгласно чл. 7, пар. 1 от директивата аудио-визуалните медийни услуги „непрекъснато и постепенно стават все по-достъпни за хората с увреждания чрез пропорционални мерки“. В тази връзка чл. 7, пар. 3 от директивата предвижда доставчиците на медийни услуги да разработват „планове за действие относно достъпността във връзка с непрекъснатото и постепенно увеличаване на достъпността на предоставяните от тях услуги за хората с увреждания“. Съгласно Съображение 22 от Директива 2018/1808 процесът на осигуряване на достъпността следва да бъде съобразен с „практическите и неизбежните ограничения, които биха могли да възпрепятстват пълната достъпност, като например предавания или събития, излъчвани в реално време“. В Съображение 23 от Директива 2018/1808 са посочени примерни, неизчерпателно изброени средства за постигането на достъпност – жестомимичен превод, субтитри за глухи и хора с увреден слух, субтитри с говор и звуково описание. Конкретните средства, посочени в плановете на доставчиците на медийни услуги, следва да бъдат съобразени с техните икономически възможности, както и с фактическите възможности с оглед на конкретните увреждания на лицата. Същевременно, отчитайки особеностите на дейността на медиите, директивата предвижда и изключения от изискванията за осигуряване на достъпност на услугите. В този смисъл е Съображение 24 от Директива (ЕС) 2018/1808, съгласно което: „В някои случаи може да се окаже невъзможно информацията за извънредни ситуации да бъде предоставена по начин, достъпен за хората с увреждания. Въпреки това такива изключителни обстоятелства не следва да възпрепятстват публичното оповестяване на информацията за извънредни ситуации чрез аудиовизуални медийни услуги.“.

Предложените със ЗБЖЕ законодателни промени не са съобразени с цитираните разпоредби на Директива 2010/13/ЕС и Директива (ЕС) 2018/1808 по следните причини:

- предложените промени не предвиждат осигуряване на достъпността чрез постепенен процес на база на планове, изготвени от доставчиците на медийни услуги, а предполагат незабавно и несъобразено с икономическите възможности на доставчиците на медийни услуги осигуряване на достъпност на новинарските и актуално-публицистични предавания;
- предложените промени предвиждат задължително средството за осигуряване на достъпност – превод на български жестов език, като изключват алтернативното прилагане на други възможни и евентуално икономически по-изгодни за доставчиците средства (напр., субтитри за глухи и хора с увреден слух);
- не отчитат възможните изключения от задълженията за осигуряване на достъпност.

Обръщаме внимание, че във връзка с транспонирането на Директива (ЕС) 2018/1808 в ЗРТ в Министерство на културата повече от година функционираше работна група, която включи широко представителство на редица държавни органи с компетентност в сферата на медиите (Министерство на културата, Съвета за електронни медии и др.), заинтересовани страни (АБРО, БНТ, БНР и др.), както и редица независими експерти. Работната група изготви законопроект за изменение и допълнение на ЗРТ, който включва и разпоредби относно достъпността на аудио-визуалните медийни услуги за хора с увреждания, които са съобразени с европейските директиви. Законопроектът премина обществено обсъждане и очаква внасяне в Народното събрание.

2. Неясноти в предложените текстове и практически затруднения при прилагането им

Предложеният текст на чл. 8, ал. 2 от ЗРТ е неясен. Съгласно него: *„Доставчиците на аудио-визуални медийни услуги осигуряват превод на български жестов език за хората с увреден слух или зрение на новинарските и актуално-публицистичните предавания с политическа и икономическа тематика. Новинарските предавания с превод се излъчват най-малко веднъж на депоноцие, като задължително се включват в часовия пояс от 19,00 до 22,00 ч.“*

Първото изречение на разпоредбата оставя впечатлението, че операторите следва да осигурят превод на български жестов език на всички новинарски и актуално-публицистични предавания. От второто изречение на текста става ясно, че всъщност не всички новинарски предавания трябва да са с превод – такива се излъчват най-малко веднъж на депоноцие, в часовия пояс от 19,00 до 22,00 ч. Такова уточнение не е предвидено за актуално-публицистичните предавания. Получава се парадокс – само едно новинарско предаване на ден може да е с превод на български жестов език, но всички актуално-публицистични предавания с политическа и икономическа тематика следва да с такъв превод.

На следващо място, при липсата на уточнение за кои доставчици на аудио-визуални медийни услуги се отнася разпоредбата на чл. 8, ал. 2, изр. 2-ро, може да се направи извод, че всички доставчици на аудио-визуални медийни услуги следва да излъчват поне по едно новинарско предаване на ден. Това не е съобразно с програмните профили на програмите. Обичайно единствено програмите с политематичен и информационен профил излъчват новини и актуално-публицистичните предавания с политическа и икономическа тематика. Програмите с развлекателен, музикален, филмов, спортен и т.н. профил не излъчват такива предавания. Те не могат да бъдат задължени да излъчват новинарски предавания, тъй като това би могло да наруши условията на лицензите и разрешенията, които са им издадени от Съвета за електронни медии, и би представлявало недопустима намеса в редакционната им свобода.

Накрая обръщаме внимание, че опитът на нашите членове, които вече осигуряват превод на жестов език на голяма част от новинарските си предавания, показва, че към момента има дефицит на преводачи. Поради това считаме, че осигуряването на превод на новинарските и актуално-публицистичните предавания, излъчвани от всички доставчици на аудио-визуални медийни услуги по юрисдикцията на Република България, към момента е невъзможно.

С оглед на всичко изложено по-горе призоваваме да бъдат отхвърлени предложените със Законопроекта на Закон за българския жестов език изменения и допълнения в чл. 8, ал. 2 и чл. 10 от Закона за радиото и телевизията.

С уважение,

Анна Танова

Изпълнителен директор

Асоциацията на българските радио- и телевизионни оператори – АБРО